

การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์*

ชินวัต สุวรรณทิพย์*

**Tansrisawad N, Suwantip C. The acceptance of scientific evidence. Chula Med J 2006
Nov; 50(11): 763 - 7**

Scientific evidence by an expert witness has become valuable information for a judge to decide a verdict. In a trial, either the prosecutor or the accused may call an expert witness to give his/her opinion on a scientific evidence in support of their testimony.

In the US, the development of admissibility of scientific evidence is from Frye test to Daubert test which leads to the Federal Rules of Evidence. Two major criteria for scientific evidence to be admissible are relevancy to the trial and reliability of the evidence.

Keywords : *Acceptance of scientific evidence, Scientific evidence, Expert witness.*

Reprint request: Tansrisawad N. Department of Forensic Medicine, Faculty of Medicine,
Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. June 5, 2006.

**ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์, ชินวัต สุวรรณทิพย์. การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2549 พ.ย; 50(11): 763 - 7**

การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งนำมาใช้เป็นหลักฐานโดยพยานผู้เชี่ยวชาญ นั้นเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้พิพากษาที่จะนำมาใช้พิจารณาตัดสินคดี แต่เนื่องจากทั้งฝ่ายโจทก์ และฝ่ายจำเลยสามารถนำพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือให้กับฝ่ายตนเอง ในกระบวนการตัดสินพิจารณาคดีจึงควรมีเกณฑ์ ในการรับฟังหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

ในสหรัฐอเมริกา มีการพัฒนาเกณฑ์การรับฟังหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ Frye test และ Daubert test และพัฒนาขึ้นมาเป็นหลักกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญได้แก่ พยานหลักฐานที่นำมาอ้างต้องมีความเกี่ยวข้องในคดี และพยานหลักฐานต้องมีความน่าเชื่อถือ

คำสำคัญ : การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์, หลักฐานทางวิทยาศาสตร์, ผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อมีการฟ้องร้องไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง หรือคดีอาญา พยานเป็นส่วนสำคัญที่ทั้งฝ่ายโจทก์ และจำเลยจะนำขึ้นมาสู้ เพื่อให้ศาลรับฟังและใช้ดุลพินิจซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานก่อนที่จะพิจารณาตัดสินคดี

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁽¹⁾ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและพาณิชย์⁽²⁾ พยานแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ

ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างพยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ พยานบุคคลให้การต่อศาลโดยอาศัยความทรงจำถึงข้อเท็จจริงในสิ่งที่ตนทราบ (อาจเป็นได้ทั้งประจักษ์พยาน หรือพยานบอกเล่า) แต่พยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นผู้ที่ให้ความเห็นต่อศาลในประเด็นเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญของตัวพยานเอง สามารถอ้างและขออุทธรณ์ในขณะให้การต่อศาลได้

ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทย์ เมื่อมีการตรวจรักษาผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บ และมีการฟ้องร้องของผู้เสียหายหรืออัยการ แพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาพยาบาลมีหน้าที่ออกใบรับรองแพทย์เพื่อรับรองว่าผู้ป่วยที่ตรวจรักษานั้นตรวจพบว่ามีการบาดเจ็บใด ให้การวินิจฉัยโรค และการรักษาพยาบาลอย่างไร และมีหน้าที่ให้ความเห็นว่าการบาดเจ็บนั้นรุนแรงเพียงใด ทำให้เสียชีวิตหรือไม่ ถ้าไม่เสียชีวิตทำให้มีความพิการสูญเสียอวัยวะใดหรือไม่ และใช้ระยะเวลาในการรักษานานเท่าใด

เมื่อแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาพยาบาลถูกผู้ป่วยอ้างเป็นพยานในชั้นศาลในคดีอาญา แพทย์จัดเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญการพิเศษ และถ้าเป็นในคดีแพ่งจะเรียกว่าผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ แต่มีอีกกรณีในคดีแพ่งที่แพทย์นั้นไม่ได้เป็นผู้ตรวจรักษาแต่ศาลเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ ศาลจะแต่งตั้งให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ

แต่เดิมการต่อสู้ในชั้นศาลเมื่อมีการอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญ มักจะเป็นบุคลากรในภาครัฐ และเป็นผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวในสาขานั้น เมื่อบุคคลนั้นได้มาให้การ ศาลมักจะให้ความเชื่อถือต่อพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีการอ้างมาเป็นพยานในคดี แต่ในปัจจุบัน การศึกษามี

ความแพร่หลาย ผู้เชี่ยวชาญจึงมีเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน เช่น แพทย์ มีทั้งผู้ที่ประกอบวิชาชีพทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน นอกจากนี้บางครั้งยังมีการว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างชาติเพื่อมาเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีด้วย

เมื่อทั้งฝ่ายโจทก์ และจำเลยต่างอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญที่ทั้งสองฝ่ายนำมาอ้างมักเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานที่ใกล้เคียงไม่แตกต่างกันมาก ศาลจึงต้องมีแนวทางในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญ⁽³⁾ โดยพิจารณาถึงประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- **ความเป็นกลางของพยาน** พยานที่ศาลแต่งตั้งมีน้ำหนักมากกว่าพยานที่คู่ความจ้างมาซึ่งอาจเกิดความลำเอียงเข้ากับฝ่ายที่ว่าจ้างตน
- **ความรู้ความชำนาญของพยานผู้เชี่ยวชาญ**
- **เหตุผลประกอบการลงความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ**
- **ความมั่นใจในการลงความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ**

การให้เหตุผลประกอบการลงความเห็นเป็นประเด็นที่สำคัญมาก โดยเฉพาะกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองฝ่ายนั้นมีความรู้ความชำนาญใกล้เคียงกัน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหลักฐานอื่น ถ้าการให้เหตุผลของพยานผู้เชี่ยวชาญคนใดเป็นไปตามตรรก และมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์รองรับ ศาลก็น่าจะให้น้ำหนักกับพยานผู้นั้นมากกว่า

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีแนวทางการเลือกรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไทย แต่มีการศึกษาที่น่าสนใจในประเทศสหรัฐอเมริกาที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจเพื่อนำมาพิจารณาเพื่อประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับประเทศไทยต่อไป

ในประเทศสหรัฐอเมริกา⁽⁴⁾ ระบบกฎหมายเป็นระบบจารีตประเพณี ไม่มีลายลักษณ์อักษร (Common law) ได้กำหนดแนวทางรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญภายหลัง ปี

ค.ศ.1923 ซึ่งได้มีคดีระหว่าง Frye และ United States เกี่ยวกับการใช้เครื่อง polygraph ที่เพิ่งมีการประดิษฐ์ขึ้นมาใช้ในการจับเท็จ ซึ่งศาลอุทธรณ์ได้วางแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานที่จะนำขึ้นมาพิจารณาว่าต้องได้รับการยอมรับโดยทั่วไปในวงการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (gained general acceptance in the particular field in which it belongs)

ในปี ค.ศ.1975 ในสหรัฐอเมริกาจึงมีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน โดยที่มาตรา 702 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ พยานผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ “บุคคลผู้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทางเทคนิคหรือความรู้พิเศษใด ซึ่งจะช่วยในการพิจารณาคดีโดยช่วยชี้ข้อเท็จจริง หรือช่วยให้เข้าใจในหลักฐานได้ ผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญไม่ว่าด้วยความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ การฝึกอบรมการศึกษา ให้เป็นพยานเพื่อให้ความเห็นต่อการพิจารณาคดีได้” ซึ่งมาตรานี้มีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับพยานผู้เชี่ยวชาญ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ของประเทศไทย

เนื่องจากการต่อสู้ในการพิจารณาคดีมีการอ้างผู้เชี่ยวชาญ มีการอ้างหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ จากทั้งสองฝ่าย ซึ่งทำให้ลูกขุน ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป หรือแม้แต่ผู้พิพากษาซึ่งไม่ได้เป็นนักวิทยาศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น มีปัญหาในการชั่งน้ำหนักพยาน ในปี ค.ศ.1993 ได้มีคดีระหว่าง Daubert และ Merrell Dow Pharmaceuticals⁽⁵⁾ ซึ่งฝ่ายโจทก์ฟ้องร้องต่อศาลว่าภรรยาซึ่งแพ้ท้องได้กินยาแก้แพ้ท้องของบริษัทฯ ได้คลอดบุตรที่มีความพิการ ฝ่ายจำเลยได้อ้างรายงานของพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ศึกษารวบรวมข้อมูลรายงานการวิจัยการให้ยาตัวนี้ในมนุษย์ และสรุปว่าไม่พบความเสี่ยงว่ายานี้จะทำให้ทารกที่เกิดมาพิการ ส่วนฝ่ายโจทก์ได้อ้างรายงานการศึกษาของพยานผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน แสดงหลักฐานการทำให้เกิดความพิการต่อลูกของสัตว์ทดลองที่กินยานี้ ในศาลชั้นต้นศาลรับฟังน้ำหนักพยานของฝ่ายจำเลย และไม่รับฟังน้ำหนักพยานฝ่ายโจทก์โดยให้เหตุผลว่าพยานหลักฐานทางฝ่ายโจทก์นั้น ไม่ได้มีพื้นฐานข้อมูลทางระบาดวิทยาในคน และข้อมูลที่อาจ

เกี่ยวข้องกับการเกิดความผิดปกติในคนนั้นยังไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในสาขาที่เกี่ยวข้องตามหลัก Frye test ศาลจึงรับฟังพยานฝ่ายจำเลยและตัดสินยกฟ้อง ทางฝ่ายโจทก์ได้อุทธรณ์และศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้กลับคำตัดสิน และให้แนวทางในการรับฟังพยานหลักฐานโดยผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. พยานหลักฐานต้องมีความเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี (Relevancy)

2. พยานหลักฐานต้องมีความน่าเชื่อถือ (Reliability) ซึ่งความน่าเชื่อถือนี้มีแนวทางซึ่งนำหนักจาก

2.1 ต้องสามารถทดสอบ พิสูจน์ความถูกต้องได้ (empirical testing)

2.2 มีการตีพิมพ์ผลงาน หรือได้รับการพิจารณาทบทวนจากผู้ร่วมวิชาชีพ (peer review)

2.3 มีการศึกษาถึงค่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ (known error rate)

2.4 มีมาตรฐานควบคุมในการทดสอบปฏิบัติการ (standard controlling)

2.5 ได้รับการยอมรับ (acceptance) ในแวดวงที่เกี่ยวข้อง (relevant community)

ซึ่งเป็นผลให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับพยานผู้เชี่ยวชาญของสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.2000 เกี่ยวกับการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะการให้ความเห็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์โดยให้มีเกณฑ์ดังนี้

- พยานหลักฐานต้องมีข้อมูล ข้อเท็จจริงรองรับที่เพียงพอ

- พยานหลักฐานที่อ้างต้องมาจากหลักการ และวิธีการที่น่าเชื่อถือ

- พยานหลักฐานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี

ดังนั้นข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมในกรณีที่มีการกล่าวอ้างหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากผู้เชี่ยวชาญ ควรนำหลักฐานที่มีการศึกษาวิจัยโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีข้อมูล

ศึกษาที่ตีพิมพ์หรือได้ผ่านการพิจารณาจากเพื่อนร่วมวิชาซีพว่าเป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ และมีความเกี่ยวข้องกับคดี

อ้างอิง

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
3. เข็มชัย ชุตินวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2547

4. Sydney JW. The toxicologists in legal proceedings.
In: Dart RC.ed. Medical Toxicology. 3rd ed.
Philadelphia: Lippincott Williams&Wilkins,
2004: 16 – 19
5. Daubert Standard. Wikipedia, the free encyclopedia
[online]. 2006[cited 2006 Jun 22]. Available
from: URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Daubert_Standard